

Rapport 2016:65

Östra Karups kyrka

Antikvarisk medverkan, 2015-2016

Åsa Eriksson Green

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2016:65

Östra Karups kyrka - borttagning av bänkar

Antikvarisk medverkan., 2015-2016
Östra Karups socken, 1165
Båstad kommun
Skåne län

Åsa Eriksson Green

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2016 Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2016:65

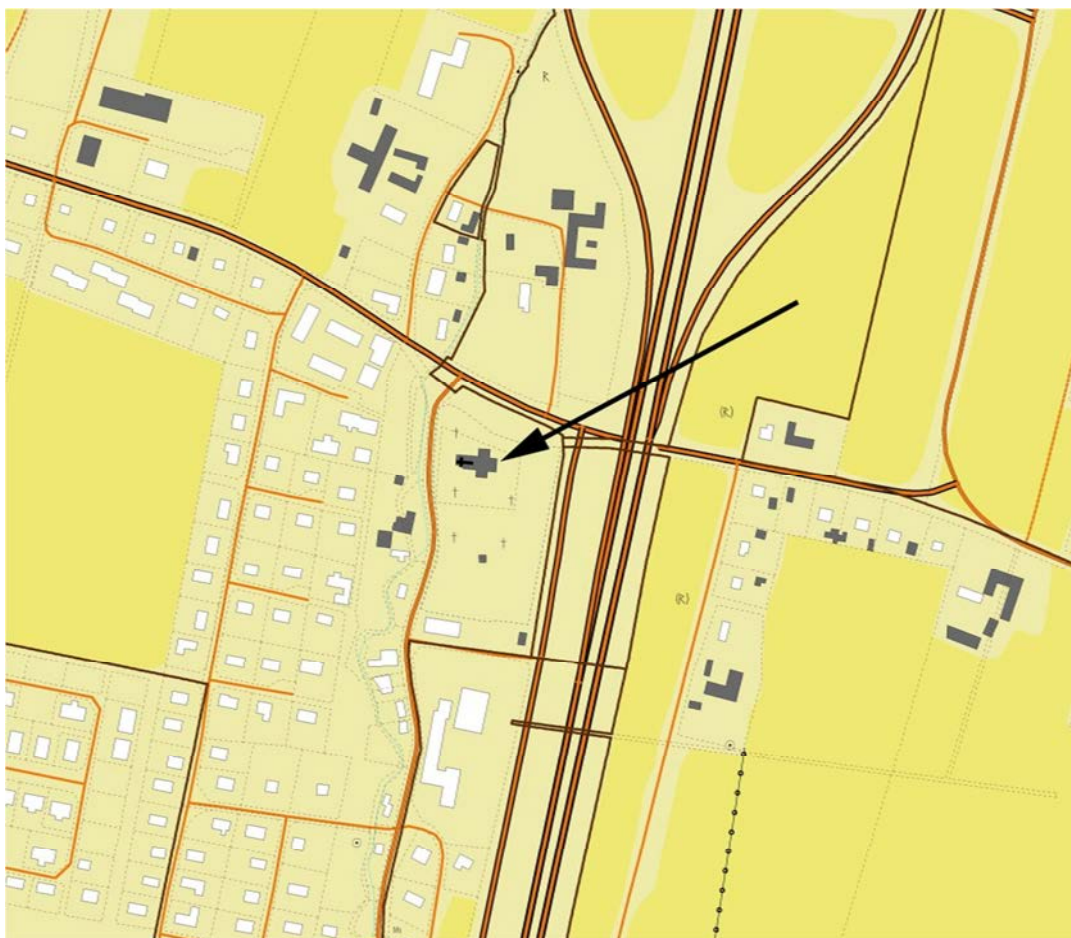
Omslagsfoto: Långhuset i Östra Karups kyrka efter borttagning av de främre bänkraderna och komplettering av golv.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Borttagning av bänkar i Östra Karups kyrka

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	6
Administrativa uppgifter	6
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda åtgärder	7
Avvikelser från handlingarna	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	7
Övriga iakttagelser under renoveringen	7
Övriga handlingar med relevans för ärendet	7
Bilbilaga	8

Östra Karup med kyrkan utpekad.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Under 2015/2016 har de två främre bänkraderna i norra respektive södra bänkkvarteret i Östra Karups kyrka tagits bort i syfte att skapa en större yta framför koret för bl.a. körverksamhet.

Administrativa uppgifter

Objekt	Östra Karups kyrka
Socken	Östra Karups socken, 1165
Kommun	Båstad kommun
Län	Skåne
Länsstyrelsens beslut	2014-03-12, dnr 433-28443-2013
Regionmuseets dnr	K12.30-104-14, 1165
Beställare	Båstad-Östra Karups församling
Projektledare	Ingenjörbyrå AB, Magnus Rosén
Generalentreprenör	MMB i Båstad AB
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Åsa Eriksson Green
Byggnadstid	2015-2016
Antikvarisk slutbesiktning	2016-11-10
Rapport granskad av	Emelie Petersson

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Östra Karups medeltida kyrka byggdes ut år 1869 med nytt kor och korsarmar. Tornet är till stora delar ombyggt efter ett ras år 1916.

Inredningen i Östra Karups kyrka har genomgått många dokumenterade förändringar. År 1631 tillkom enligt uppgift herrskapsbänkar i kyrkan och 1753 skall 11 mans- och 12 kvinnostolar ha tillkommit i kyrkan, varvid övriga bänkar reparerades. Det är möjligt att denna uppgift åsyftar ett större bänkbestånd.

År 1826 genomgick kyrkan en inre renovering då väggarna vitkalkades, golven lades om med kvadratiska tegelplattor och bänkkvarteren fick golv av furubrädor. När korsarmarna tillkom ska de ha möblerats med bänkar i nyromansk stil, men långhusets äldre bänkar skall ha behållits. Det är oklart när dessa försvann från kyrkan. De befintliga bänkarna byggdes om med bredare sits och mer lutande ryggstöd 1904. Bänkarnas dörrar togs samtidigt bort. År 1970 inreddes norra korsarmen till kapell och bänkarna ersattes med lösa stolar. Långhusets bänkar förkortades så att mittgången blev bredare. Bänkvståndet ökades även och nya front- och bakskrmar tillkom liksom fotbrädor och psalmbokshyllor. Bänkarna försågs med gavlar även mot yttermuren. Alla golv i kyrkan skall ha lagts om, i bänkkvarteren isolerades med mineralullsmattor mellan de nya golvreglarna och nytt golv lades av spontade brädor med luftspalt under varannan bänk.

Utförda åtgärder

De två främre bänkraderna i vartdera bänkkvarteret har demonterats och sålts till den lokala hembygdsföreningen. Den front som avslutade kvarteren mot koret har flyttats bakåt i kyrkorummet för att fortsätta att fylla samma syfte. Denna går idag mer eller mindre i linje med korsarmarnas västra murar: vilket gör att korsarmarna är fria från fasta bänkar.

Den golvkonstruktion med regler och spontade brädor som bänkarna stod på har också tagits bort och golvet kompletterats med kvadratiske tegelplattor likt kringliggande golv. Eftersom det i projektets början visade sig mycket svårt att hitta likadana tegelplattor beslutade man att bryta upp golvet i sakristian och återanvända plattorna därifrån. I sakristian har man lagt ett nytt golv av lertegel i standarddimension. Eftersom sakristian är avskild från kyrkorummet är ändringen diskret.

Avvikelse från handlingarna

Under arbetets gång togs beslutet att komplettera kyrkorummets golv med de kvadratiske golvplattorna från sakristian. Sakristians golv har lagts om med det nya golvteglet.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Åtgärderna har genomförts enligt handlingarna, med mindre ändringar i samråd med medverkande antikvarie. Ombyggnaden är varsamt och diskret genomförd med hänsyn till kyrkans kulturhistoriska värde.

Övriga iakttagelser under reoveringen

Parallellt med att bänkarna demonterades har elen i kyrkan reoverats och kyrkans väggar, valv och inredning och inventarier vidgjorts av konservator. Dessa arbeten har inte krävt antikvarisk medverkan.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2013-12-03 Odaterad arbetsbeskrivning inkom med ansökan till länsstyrelsen

2014-03-12 Länsstyrelsens beslut

2015-08-11 Protokoll byggmöte 1

Kristianstad 2016-11-22

Åsa Eriksson Green

Bildbilaga

Den vänstra bilden visar Östra Karups kyrka sedd från orgelläktaren i väster. Året var 1941. Kyrkan bär karaktär av 1860-talets ombyggnad då koret och korsarmarna tillkom. Sakristian skiljs från koret av ett skrank. Bänkkvarteren når till ca halva korsarmarnas bredd. Bilden högst upp till böger visar den norra korsarmen år 2013. Under 1970-talet flyttades sakristian hit och korsarmarna möblerades med lösa stolar. Den nedre bilden till böger visar den södra korsarmen. Observera att de fasta bänkkvarteren sträcker sig till ca halva korsarmens bredd.

Långhuset sett från väster mot koret 2013, respektive från koret åt väster.

Den övre bilden visar bänkkvarteren från norra korsarmen före demontering.

Den mellersta bilden visar samma vy efter att bänkarna demonterats. Observera att bänkkvartrets front bevarats och flyttats bakåt.

Nedre bilden visar hur kyrkorummet ser ut efter demontering av bänkar. Vyn är från södra korsarmen mot den norra.

De övre bilderna visar det omlagda golvet i sakristian före respektive efter åtgärd.

Den nedre bilden är tagen från predikstolen och visar en utblick över kyrkorummet efter avslutade arbeten.

Regionmuseets E-rapportserie 2016

Kulturmiljö

1. Stora Råby kyrka – tillgänglighetsanpassning med ramp, Stora Råby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2014
2. Lomma kyrkogårdar – Kapell- och Nya Kapellkyrkogården, Lomma sn, VP, Maria Johansson och Tony Svensson, 2015
3. Kågeröds kyrka – inre renovering, Kågeröds sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
4. Agusastugan – vårdåtgärder, Andrarum sn, AM, Emelie Petersson, 2015
5. Villie kyrka – Ramp, Villie sn, AM, Linn Ljunggren, 2015
6. Västra Vrams kyrkogård, Västra Vrams sn, VP, Hanna Cöster och Tony Svensson, 2015
7. Bosjökloster kyrka- invändig renovering, Bosjökloster sn, AM, Petter Jansson, 2015
8. Takomläggning Tyghuset 2015, Kristianstad sn, AM, Maria Johansson, 2015
9. Killehuset, Bara sn, VP, Anna Rabow, 2016
10. Stora Råby 33:21-24, Stora Råby sn, DK, Anna Rabow, 2016
11. Underhållsplan Västra Torups kyrka, Västra Torups sn, UP, Kerstin Börjesson, 2016
12. Underhållsplan Röke kyrka, Rökes sn, UP, Kerstin Börjesson, 2016
13. Krageholms mölla – Nya vingar ger liv åt kulturarv, Sövestad sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2013-2016
14. Munka Ljungby kyrka – invändig renovering, Munka Ljungby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2013-2016
15. Aggarps kvarn och mjölnarbostad, Svedala sn, VP, Anna Rabow, 2016
16. Östra begravningsplatsen, Hässleholm sn, VP, Hanna Cöster och Tony Svensson, 2016
17. Stora Köpinge kyrka- invändig sanering och konservering, Stora Köpinge sn, AM, Petter Jansson, 2016
18. ”Paradiset” i Hässleholm. Beskrivning och kulturhistorisk värdering, Hässleholms sn, DK, Maria Johansson, 2016
19. Wanås slott och trädgård, Gryt sn, VP, Hanna Cöster, Åsa Eriksson Green, Cissela Olsson, Patrik Olsson, Emelie Petersson och Tony Svensson, 2016
20. Mattered kyrkogård, Mattered sn, VP, Åsa Eriksson Green, Emelie Petersson, Tony Svensson, 2016
21. Hardeberga kyrkogård – renovering av mur, Hardeberga sn, AM, Maria Sträng, 2015-2016
22. Krapperups konsthall – byte av tak, Brunnby sn, AM, Anna Rabow, 2016
23. Emmislöv kyrka – installation av brand- och inbrottslarm, Emmislöv sn, AM, Emelie Petersson, 2016
24. Färlöv kyrkogård, Färlövs sn, VP, Åsa Jakobsson, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016
25. Önnestad kyrkogård, Önnestads sn, VP, Åsa Jakobsson, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016
26. Hörja gamla och nya kyrkogård, Hörja sn, VP, Åsa Jakobsson, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016
27. Skivarps kyrkogård, Skivarp sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
28. Östra Vemmenhögs kyrkogård, Östra Vemmenhögs sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
29. Västra Vemmenhögs kyrkogård, Västra Vemmenhögs kyrkogård, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
30. Västra Nöbbelövs kyrkogård, Västra Nöbbelöv sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
31. Svenstorps kyrkogård, Svenstorp sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
32. Orgelbyggaren 3, Hässleholms sn, Kulturhistorisk värdering, Maria Johansson, 2016
33. Törringe kyrkogård, Törringe sn, VP, Åsa Jakobsson och Anna Rabow, 2016
34. Västra Kärrstorps kyrkogård, Västra Kärrstorp sn, Åsa Jakobsson och Linn Ljunggren, 2016
35. Sankt Petri kyrka-Komplettering av lås, Klippans sn, AM, Maria Johansson, 2016
36. Odarslövs kyrka, renovering av kyrkans grundläggning, tak och fasader, Odarslövs sn, AM, Petter Jansson, 2016
37. Vålinge kyrka, takrenovering, Vålinge sn, AM, Linn Ljunggren, 2016
38. Häljarps mölla, Tofta sn, AM, Anna Rabow, 2015-2016
39. GINKH – utemuseum på Ivö klack, Ivö sn, PJ, Helene Stalin Åkesson, 2015-2016
40. Börringe kyrkogård, Börringe sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
41. Äsphults kyrkogård, Äsphults sn, VP, Hanna Cöster, Maria Johansson och Tony Svensson, 2016
42. Östra Vrams kyrkogård, Östra Vrams sn, VP, Hanna Cöster, Maria Johansson och Tony Svensson, 2016

43. Linderöds kyrkogård, Linderöd sn, VP, Hanna Cöster, Maria Johansson och Tony Svensson, 2016
44. Det moderna kyrkobyggandet i Lunds stift 1940-2000, Åsa Eriksson Green och Maria Sträng, 2016
45. Maglarp kyrkogård, Maglarps sn, VP, Hanna Cöster, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016
46. Bodarp kyrkogård, Bodarps sn, VP, Hanna Cöster, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016
47. Västra Vemmerlöv kyrkogård, Västra Vemmerlövs sn, VP, Hanna Cöster, Cissela Olsson och Tony Svensson, 2016.
48. Baggeboda kvarn, Jämshög sn, AM, Emelie Petersson, 2015
49. Gundrastorps-Ekholmens kvarn – renovering av hjulhus och sågkvarn, Verums sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2016
50. Östra Broby kyrka – installation av brand- och inbrottslarm, Östra Broby sn, AM, Emelie Petersson, 2016
51. Svedala kyrkogård, Svedala sn, VP, Åsa Jakobsson, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2016
52. Skurups kyrka – renovering av värmesystem, Skurups sn, AM, Kerstin Börjesson, 2016
53. Renovering av Börringe kyrkogårdsmur, Börringe sn, AM, Kerstin Börjesson, 2015-2016
54. Östra Herrestad kyrka- utvändig restaurering, Östra Herrestad sn, AM, Petter Jansson 2016
55. Nämndemansgården, Sankt Ibb sn, AM, Anna Rabow, 2016
56. Pappersbrukets skorsten – avvattning och ommurning, Klippans sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2016
57. Sofiebergs gård – kulturmiljöanalys av park och trädgård, Färlövs sn, KA, Patrik Olsson och Cissela Olsson, 2016
58. Tolånga kyrkogård – förstärkning av stödmur, Tolånga sn, AM, Kerstin Börjesson, 2016
59. Örumshuset – stråtak och invändiga arbeten, Hörup sn, AM, Anna Rabow, 2016
60. Tomelilla Byagårds stråtak, Tryde sn, AM, Anna Rabow, 2016
61. Bondrumsgården, Fågeltofta sn, AM, Anna Rabow, 2016
62. Mariakyrkan i Båstad, konserveringsåtgärder, Båstad sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2016
63. Hammarlunda mölla – snurr på verksamheten, Hammarlunda sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2014-2016
64. Ringstorps mölla – en renoverad holländare på Fredriksdal, Helsingborgs sn, AM, Helene Stalin Åkesson 2015-2016
65. Östra Karups kyrka – demontering av bänkar, Östra Karups sn, AM, Åsa Eriksson Green 2015-2016

